

فراخوان پنجمین همایش کنکاش‌های مفهومی و نظری دربارهٔ جامعهٔ ایران

دگرگونیها و پایداریهای جامعهٔ ایران: امیدها و بیمها

مسألهٔ همایش

جامعهٔ ایران سدهٔ گذشته را حین بسی دگرگونیها گذراند که طی گسترش تنوع، دامنه و ابعاد به سدهٔ کنونی رسیدند. نفس دگرگونی اجتماعی اجتناب‌ناپذیر و گاه موجب تداوم یا تکامل جامعه است، که می‌تواند بر حسب شتاب دگرگونی با دوره‌هایی از آنومی نیز همراه باشد؛ اما شاید از یک سو طول دوران و شدت دگرگونی و ارزشهایی که حین دگرگونی خلق می‌شوند و از سوی دیگر میزان آنومی باشد که سرنوشت جامعه را در فراز و فرود دگرگونیها رقم می‌زند؛ به دیگر تعبیر، سرنوشت جامعه می‌تواند تابع نسبت «میزان هنجارمندی جامعه پس از هر گذار آنومیک» با «ارزشهای خلق شده حین دگرگونی» باشد. لذا در وهلهٔ نخست، شناخت خود دگرگونیها، توصیف ماهیت، ابعاد، علل بعید و عواملی بلافصل که موجب آنها شده‌اند، حائز اهمیت هستند، سپس ارزیابی اثر نهائی و نتیجهٔ کنونی هر یک از روندهای دگرگونی و سرانجام آیندهٔ آنها.

گفت‌وگوی ما دربارهٔ یک جامعهٔ خاص است که به‌عنوان یک «جامعهٔ ملی» واجد موجودیت تاریخی و مستمر خویش و با خصوصیات تاریخی اجتماعی خاص خود آن، بررسی می‌شود؛ یعنی «ایران». یکی از راستاهای اصلی همایش پنجم «موجودیت تاریخی، فرهنگی و اجتماعی ایران» و ابعاد گوناگون آن است. لذا هم از حیث نظری هم از حیث تجربی، به عوامل موجد و مقوم گذشته، حال و آیندهٔ آن پرداخته می‌شود. یعنی به آن عناصر فرهنگ تاریخی ایران که در سطح کلان تاریخی در شمار شرایط بقاء ایران بوده و هستند.

در عین حال جامعهٔ امروز ایران با مسائلی عدیده مواجه است که برخی از آنها از دید صاحب‌نظران مصداق بحران دانسته می‌شوند: از کلان‌ترین آنها در مقیاس تاریخی، مانند ناتوانی (مطلق یا نسبی) در ایجاد دولت‌ملت و بحران تولید (تولید معنا، خلق ارزش، روابط اجتماعی پایدار، بازتولید خود و ...) تا سطوح میانهٔ نهادی و روابط میان‌نهادی، و خردترین آنها در مقیاس روابط فرد با فرد و با جامعه.

پنجمین «همایش کنکاش‌های مفهومی و نظری دربارهٔ جامعهٔ ایران» به موضوع «دگرگونیها و پایداریهای جامعهٔ ایران: امیدها و بیمها» اختصاص یافته است. انتظار نمی‌رود گرگونیهای وسیع و ژرف به یکباره متوقف شوند یا تغییر جهت دهند یا حتا از شدت‌شان کاسته شود. دگرگونیها به شدت ادامه دارند و هم می‌توانند زمینه‌ساز پویشها، جنبشها و نهادمندیهایی باشند که جامعه را به سمت توسعهٔ ظرفیت‌های ملی برای آفرینش معنی، کاهش بحران‌های اجتماعی، رفع مشکلات، تقویت ظرفیت‌های توسعهٔ اقتصادی و اجتماعی و بهبود زندگی مردم سوق دهند، هم می‌توانند زمینه‌ساز ناتوانی جامعه از ایجاد و بسط معنی، ارزش و هنجار و موجب وقوع بحران‌هایی باشند که همبستگی اجتماعی و ملی و مآلاً خوشبختی آحاد جامعه را تهدید می‌کنند.

در هر سه راستای بالا، بررسی «منطق، مفاهیم، معیارها و شاخص‌های ارزیابی روند دگرگونیها»، «نسبت رویکردها، مفاهیم و طرح مسأله‌ها با واقعیت تاریخی و اجتماعی ایران»، «شرایط، حالت، وضعیت و نوعی از زندگی اجتماعی که بُحران قلمداد می‌شود» و «اعتبار و روایی نظریه‌های موجود» در دستور کار همایش قرار دارند.

هدف همایش

مهم‌ترین هدف همایش، ایجاد امکان گفت‌وگو و مباحثه اصولیِ جمیع اهالی علوم اجتماعی، صاحب‌نظران، اندیشمندان و علاقه‌مندان دربارهٔ ایران، آثار دگرگونیهای اجتماعی ایران طی سدهٔ اخیر و چشم‌اندازهای گوناگونِ اُمیدآفرین یا بیم‌زای آیندهٔ این دگرگونیهاست.

محورهای همایش

۱. ویژگیهای اصلی، توصیف، تعلیل (تبیین) و گونه‌شناسی (طبقه‌بندی) دگرگونیهای اجتماعی ایران معاصر.
۲. دگرگونیهای اجتماعی ناشی از آنومی و انواع دگرگونیهای افزایندهٔ آنومی: چشم‌اندازهای اُمیدآفرین و بیم‌زا
۳. ارزیابی و نقد نظریه‌های توصیفی و تبیینی دگرگونیها و بُحران‌های اجتماعی ایران معاصر.
۴. ویژگیهای اجتماعی و عناصر فرهنگی موجودیت تاریخی اجتماعی ایران و عوامل بقای آن.
۵. گونه‌شناسی چالشهایی که موجودیت اجتماعی ایران با آنها روبه‌روست.
۶. ارزیابی نظریه‌های ناظر به موجودیت ایران و نظریه‌های ناظر به چالشهای فرا روی ایران.
۷. نسبت ایران به عنوان یک امر اجتماعی و تاریخی (مفهوم ایران) با سرزمین ایران.
۸. چالشهای هویتی: تعارضات و هماهنگی‌های مؤثر و شایان توجه میان ابعاد گوناگون هویت ایرانی.
۹. ارزیابی تاب‌آوری مجموعه زیرساخت‌های اجتماعی، فرهنگی (معرفتی) و اقتصادی ایران حین رویارویی با تهدیدها در هر دو مقیاس تمدنی و اجتماعی.
۱۰. نیروها، طبقات، گروه‌ها و جریان‌های مولد و تشدیدکنندهٔ بُحران (جامعهٔ بُحران‌آفرین)؛ نیروها، طبقات، گروه‌ها و جریان‌های مولد نظم و نیروهای مقاوم در برابر بُحران (جامعهٔ هنجارآفرین) در ایران.
۱۱. گونه‌شناسی، خصوصیات، تبیین و آینده‌نگری بُحران‌های اجتماعی: چشم‌انداز کوتاه‌مدت و بلندمدت
۱۲. تعامل‌ها و تعارض‌های دگرگونیهای اجتماعی جامعهٔ ایران و حوزهٔ فرهنگی تمدنی ایران با حوزه‌های همجوار و تأثیر هر کدام بر بقای دیگر جوامع منطقه.

برخی تاریخ‌های مهم

ردیف	موضوع	تاریخ
۱	مهلت ارسال طرح برگزاری نشست (پنل)	۳۰ بهمن ۱۴۰۰
۲	اعلام طرح‌های پذیرفته شده	۲۸ اسفند ۱۴۰۰
۳	مهلت ارسال چکیده مقالات	۲۸ اسفند ۱۴۰۰
۴	اعلام چکیده‌های پذیرفته شده	۲۰ فروردین ۱۴۰۱
۵	مهلت دریافت اصل مقالات	۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۱
۶	اعلام جدول پنل‌ها و ارائه سخنرانی‌های همایش	۱۵ خرداد ۱۴۰۱
۷	برگزاری همایش	۲۵ و ۲۶ خرداد ۱۴۰۱

دبیر همایش: اسمعیل خلیلی

دبیر اجرایی: علی نوری

شماره تلفن دبیر اجرایی همایش: ۰۹۳۵۱۴۴۵۵۴۴

رایانامه (ایمیل) همایش: isa.kankash5@gmail.com

دبیرخانه همایش: دفتر انجمن جامعه‌شناسی ایران